

INLEIDING

Lectori Salutem,

Hierbij treft u een heruitgave van de eerste Catechismus van Johannes Calvijn aan.

Deze verscheen in de winter van 1536-1537 en is een korte samenvatting van de eerste uitgave van zijn "Institutie of christelijke onderwijzing" die in 1536 verscheen.

In de loop der jaren heeft Calvijn de Catechismus telkens uitgebreid zodat de onder ons bekende uitgaven vijfmaal zo groot zijn als die van 1536.

In 1542 gaf Calvijn een tweede Catechismus uit in vragen en antwoorden, deze is in 1968 vertaald en uitgegeven door de Gereformeerde Bibliotheek in "Stemmen uit Geneve", DEEL 1, pagina 369 tot en met 468.

De eerste Catechismus verscheen onder de titel van "CHRISTELIJKE ONDERWIJZING" in de Franse taal. Deze werd in 1963 in het Duits vertaald.

In Nederland verscheen deze Catechismus in "De Getuigenis der Waarheid" jaargang 1974 en is te vinden in de bundel 1973-1975 pagina 224 tot en met 352 als bladvulling achter de preken van Ds.J.P.Paauwe.

De heruitgave die u nu aantreft is genomen uit genoemde bundel en is alleen opnieuw gezet.

CATECHISMUS OF CHRISTELIJKE ONDERWIJZING

door

JOHANNES CALVIJN

"Als nieuwgeboren kinderkens, zijt zeer begerig naar de redelijke onvervalste melk." (1 Petrus 2:2)

"Zijt altijd bereid tot verantwoording aan een iegelijk, die rekenschap afeist van de hoop, die in u is, met zachtmoedigheid en vreze." (1 Petrus 3:15)

"Indien iemand spreekt, die spreke als de woorden Gods".
(1 Petrus 4:11)

D E E L 1

O V E R G O D E N O V E R D E M E N S

Alle mensen worden geboren om God te kennen.

Men zal nergens een mens aantreffen, al is hij nog zo onbeschaafd en verwilderd, zonder gevoel dat er een God is. Daaruit blijkt, dat wij allen tot dit doel zijn geschapen: om de heerlijkheid van onze Schepper te kennen. En als wij die kennen, zullen wij Hem boven alles vereren en in alle vrees, liefde en eerbetoon aanbidden.

Slaan we het oog op de ongelovigen, die zijn er alleen maar op uit om het beeld van God, dat in hun harten is geplant, uit hun gedachten te bannen.

Wij die het geloof belijden, moeten dááaraan denken, dat dit broze en vergankelijke leven niets anders moet zijn dan een voortdurend denken aan de onsterfelijkheid.

Maar nu kan men nergens anders dan alleen in God het eeuwige en onsterfelijke leven vinden. Daarom moet de gewichtigste zorg in ons leven zijn, dat wij God zoeken met een volkomen liefde van ons hart tot Hem, en te streven om nergens rust te vinden dan alleen in Hem.

Het onderscheid tussen de ware en de valse godsdienst

Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Daar door overeenstemming der meningen is bewezen, dat ons leven zonder godsdienst zeer erbarmelijk is en in niets verschilt van de wilde dieren, zou niemand als mens moeten gelden, die geen geloof en kennis van God heeft. Maar in de aard en wijze van zijn godsdienst te verklaren, is veel verschil, want het merendeel van de mensheid heeft niet de ware vreze Gods. En daar deze mensen, of ze het willen of niet, gevangen zijn door een gedachte die hen niet meer loslaat, namelijk de gedachte, dat er een Godheid is Wiens macht iemand bewaart of laat struikelen, zo vereren zij onder de indruk van zo'n voorstelling deze macht uit vrees, dat zij haar door minachting zullen uitdagen. Doordat zij intussen losbandig en zonder enige eerbaarheid leven, vertonen ze slechts grote zorgeloosheid en schatten het oordeel van God gering. En omdat zij bovendien God niet afmeten naar Zijn oneindige majesteit, maar naar de bespottelijke en dwaze nietigheid van hun verstand, wenden zij zich van God af. Hoezeer zij zich ook beijveren om God te dienen, het baat hun niets, omdat zij niet de eeuwige God, maar de waan- en droomdenkbeelden van hun hart aanbidden.

Maar nu berust de ware vroomheid niet op de vrees, die zo gaarne het oordeel van God wil ontvluchten, dat des te meer is te vrezen, als er voor hem geen ontkomen eraan mogelijk is. De vroomheid bestaat wel veel meer uit de reine en echte ijver, die God als de Vader liefheeft en als de Heere vereert, die Zijn gerechtigheid aanneemt en meer vreest God te vertoornen dan te sterven.

Allen, die deze ijver bezitten, pogen niet vol vermetelheid een God uit te denken naar hun eigen wil, maar zoeken de kennis van de ware God bij God Zelf en nemen Hem alleen zó aan, zoals Hij Zich openbaart en Zich hen geeft te kennen.

Wat wij van God moeten weten

Daar de heerlijkheid van God op zichzelf de vatbaarheid van de mens overtreft en geheel niet kan worden verstaan, blijft er voor ons slechts over haar grootheid liever te leren aanbidden, dan met het verstand te doorgronden, opdat wij niet door haar glans overweldigt zullen worden.

Daarom moeten wij God in Zijn werken zoeken en aanschouwen, hetgeen de Heilige Schrift noemt "het openbaar worden van het onzichtbare" (Rom. 1:19,20 en Hebr. 11:1) want zij tonen ons hetgeen wij van de Heere niet kunnen zien.

Het gaat hier niet om onvruchtbare en lichtvaardige pogingen op goed geluk, die onze geest in onzekerheid laten, maar om iets dat wij noodzakelijk moeten weten, wat in ons een ware en sterke Gods-vrucht voedt en versterkt, namelijk het geloof dat met vreze gepaard gaat.

Zo aanschouwen we in het heelal de tijdelijke oneindigheid van God, van Wie het begin en einde van alle dingen uitgaat. Wij aanschouwen Zijn macht, waardoor Hij zo'n groot heelal heeft geschapen en onderhoudt; Zijn wijsheid, die zo'n grote en verwarrende menigvuldigheid ordelijk rangschikte, uitdacht en bestuurd; Zijn

goedheid, die veroorzaakt, dat alle dingen zijn geschapen en bestaan; Zijn gerechtigheid, die zich op wonderbare wijze leert kennen, doordat de bozen worden gestraft en de goeden beschermt worden; Zijn barmhartigheid, doordat Hij, om ons tot bekering te roepen en onze verdorvenheid met groot geduld verdraagt.

Wij zouden voorzeker door dit alles in rijke mate en in zoverre het voor ons noodzakelijk is, geleerd moeten hebben Wie God is, wanneer onze onvolmaaktheid niet zo blind was voor zo'n heldere glans. Doch wij zondigen hierin niet alleen door onze blindheid, onze verdorvenheid is zo groot dat er niets is, dat niet vals en verkeerd wordt opgevat, wanneer het erom gaat de werken van God af te meten, geheel verdraaid in het tegengestelde, die in ons uitstraalt.

Het is dus noodzakelijk zich tot het Woord van God te wenden, waarin God door Zijn werken zeer goed is beschreven. Wij bevinden daar, dat onze eeuwige en enige God de Bron en Oorsprong is van alle leven, alle gerechtigheid, wijsheid kracht, goedheid en mildheid; dat alle goed van Hem komt, dat dientengevolge iedere lofprijzing Hem rechtens toekomt.

En hoewel dit alles overal in de hemel en op de aarde openbaar wordt, zo is het tenslotte toch het Woord van God, waardoor wij eerst in waarheid leren kennen, wat het oogmerk van alles is, welke waarde alles bezit en in welk opzicht wij het moeten weten. Wij gaan in onszelf terug en bedenken hoe de Heere Zijn leven, Zijn wijsheid, Zijn kracht in ons openbaart en met Zijn gerechtigheid, mildheid en goedheid tot ons komt.

Wat wij van de mens moet weten

Oorspronkelijk is de mens naar het beeld van God geschapen, opdat hij in deze waardigheid, waarmee God hem zo edelmoedig had bekleed, zijn Schepper zou bewonderen en met de Hem toekomende dankbaarheid vereren. Doch omdat de mens op die zo grote voortreffelijkheid van zijn natuur vertrouwde, vergat hij waar hij vandaan was gekomen en Wie hem daarin bevestigde. Zo ondernam hij alle pogingen om zich naast zijn Heer te handhaven. Daarom moesten hem alle gaven van God worden ontnomen, waardoor hij zich op zo dwaze wijze dacht te verheffen en ontbloot van alle roem, de God zou leren kennen, Die hem door Zijn grote edelmoedigheid rijk had gemaakt en Die hij waagde te verachten.

Daarom worden wij allen, die uit het geslacht van Adam afstammen, omdat het afschijnsel van God in ons is verduisterd, "als vlees uit vlees geboren" (Joh. 3:6). Want hoewel wij bestaan uit ziel en lichaam, zo nemen we altijd alleen het vlees waar, namelijk zo, dat waarheen we ook de ogen richten, het ons onmogelijk is iets anders te zien dan hetgeen voor God onrein, goddeloos en afschuwelijk is. Want de menselijke schranderheid die blind is en in oneindige dwaasheid gekluisterd, verzet zich steeds tegen de wijsheid van God. De wil, die op het boze gericht is en door de hartstochten verdorven is, haat niets zozeer als Gods gerechtigheid. De menselijke kracht, die tot ieder goed werk onbekwaam is,

streeft als een razende naar het onrecht en het verderf.

Over de vrije wil

De Schrift betuigt veelvuldig, dat de mens een knecht is van de zonde. Dat wil zeggen, dat zijn geest zo tegenover Gods gerechtigheid staat, dat hij niets kan voornemen, begeren of ondernemen, wat niet kwaad, verdorven, goddeloos en onrein is, Want het tot de rand toe met zonde gevulde hart kan niets dan de vruchten der zonde voortbrengen.

Nochtans mag men niet geloven, dat de mens door een onvermijdelijke noodzaak tot de zonde wordt gedwongen, want hij zondigt met de toestemming van zijn wil, met bereidwilligheid en neiging.

Omdat hij echter vanwege de verdorvenheid van zijn hart de gerechtigheid van God zo zeer haat en elke boosheid zo vurig liefheeft, volgt daaruit, dat hij niet in staat is om vrij te kiezen tussen het goede en het kwade, daarom dan ook niet kan werken uit wat men een vrije wil noemt.

Over zonde en dood

Volgens de Schrift is de zonde zowel de verdorvenheid van de menselijke natuur, die de bron van alle zonde is, als ook de boze lust zelf, die van haar afstamt, en ook de misdaden, die daaruit volgen, en moord, roof, echtbreuk en dergelijke namen dragen.

Wij, zondaren vanaf de moederschoot, worden dus alzo allen tezamen onder de toorn en de wraak geboren. Zijn wij opgewassen, dan laden wij een steeds zwaarder wordend oordeel van God op ons. Ten slotte gaan we door ons gehele leven de dood tegemoet. Het is ongetwijfeld waar, dat elke ongerechtigheid en verdorvenheid de gerechtigheid van God beledigt. Wat kunnen wij dan in het aangezicht van God anders verwachten, wij ellendigen, die met zo zware last der zonden zijn beladen en door ontelbare onreinheden bezoedeld zijn, dan beschaamd zijn over Zijn rechtvaardige verontwaardiging.

Deze belijdenis is, hoewel zij de mens met ontzetting vervult en in hopeloosheid stort, nochtans noodzakelijk voor ons, opdat wij beroofd van EIGEN GERECHTIGHEID, zonder vertrouwen op eigen kracht, zonder hoop op het toekomstig leven, ons door de kennis van onze ellende en schade, voor de Heere neerwerpen en door het bekennen van onze verdorvenheid, onmacht en verdoemenis, alle roem op heiligheid, almacht en de zaligheid opgegeven.

Hoe wij tot de zaligheid en het leven weer zijn ingewonnen

Door deze kennis van onszelf, die ons onze nietigheid toont, wordt ons, wanneer zij waarlijk in het hart is doorgedrongen, de toegang tot de ware kennis van God vergemakkelijkt. God heeft dan als 't ware de eerste poort van Zijn Rijk geopend, wanneer Hij deze twee ergste belemmeringen wegneemt: de hoop veilig te zijn voor Zijn wraak, en het valse vertrouwen op onszelf.

Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Nu beginnen wij de blik, die tot nog toe op de aarde was gericht tot de hemel te verheffen en hopen op de Heere, naar Wie wij tot nog toe niet wilden luisteren, maar ons tegen Hem verhardden.

En tegelijk openbaart zich aan ons de bedroefde en ontroerde, de ontfermende Vader in Zijn onuitsprekelijke goedheid uit eigen beweging, hoewel onze verdorvenheid anders verdiende. Door zulke middelen die Hij weet gepast te zijn voor onze zwakheid, roept Hij ons van de dwaalweg op de rechte weg, van de dood tot het leven, van de vernietiging tot het heil, van het rijk des duivels tot Zijn rijk.

En daar de Heere van allen, die Hij het eeuwige leven als erfgoed heeft toegedacht, als eerste schrede vordert, dat zij in hun geweten smartelijk gekwetst en beladen met het gewicht en gevoel van hun zonden, voortdurend worden verontrust en aangezet, om in Zijn vrede te leven, daar de Heere dit wil, geeft Hij ons in de eerste plaats Zijn Wet, die ons in deze kennis ervan oefent.